

Edebi Aydınlik 3

– Veysel Başer · 01 Ekim 2016

Romandaki hatalara gelince:

Pek çok yerde (Y) harfi yerine (Ğ) kullanmışım. (Okumağa, karışmağa, tutunmağa gibi.) Direktör efendi hiç üşenmeden yanlış (Ğ)'leri çizip, üstüne (Y) yazmış.

Bitişik ya da ayrı yazılması gereken bazı sözcüklerin doğrusunu belirtmiş.

Kadı kızı örneği, (De-Da ve Ki) bağlaçlarını bazen kusurlu yazmışım. Onlar düzeltilmiş.

Konu, duygu ve düşünce karışıklığı olan birkaç yerde paragraf düzenlemesi yapılmış.

Çok uzun bir cümle, içerik bağlamında üç ayrı cümleye bölünmüş.

Peş peşe devam eden, uzun sayılabilecek beş devrik cümle sonuna, gözümün içine sokarcasına şu notu düşmüş. Uzun devrik cümle, anlama zorluğu yaratır. Peş peşe olursa bıkkınlık verir. Devrik cümleyi, yüklemi sonda olan dört ya da beş cümle sonrasında kullanmak ve kısa tutmak uygundur. Diyaloglarda, kısa devrik cümle vurucu olur. Bu uyarıyı yapmakla kalmayan değerli editörüm (Öğreticiliği nedeniyle değerli oldu.) yersiz bulduğu devrik cümlelerin altına çizik atmış. Kısa bir diyalog cümlesine de, İyi vurgu yapılmış notu düşmüş. Övgü notu, haliyle hoşuma gitti.

Dokuz yerde anlatım bozukluğu yapmışım. Bunların dördünde, düşülen nota ve alt çiziklere göre, anlam uyuşması olan iki sözcük kullanmışım. Üçünde gereksiz sözcük, birinde anlamı çelişkili sözcük, bir diğerinde de yanlış sözcük kullanarak anlam kargaşası yapmışım.

Zihinsel yolculuk yaptığım (Flashback) bir yerde, geçmişte yaşanan bir olayı anlatırken, o zamana ait olmayan bazı anlatım ve sözcükler kullanmışım. (Kimileri, Kurtuluş Savaşı'nı, şimdiki şartlara göre değerlendiriyor ya, işte öyle bir şey...)

Diyaloglarda, eylem bildirimini hep sona bıraktığım halde bir yerde tersini yaparak bir başka anlatım bozukluğu meydana getirmişim. Pek çok profesyonel yazarın yaptığı bu hata, editör efendinin gözünden kaçmamış.

Örnek: Oğlan konuşmaya başladı.

“Hatçe teyze! Yetti galik!.. Gızını banı veceksen ve! Vemeceksen başga gız bulcem ben!”

Hatçe cevap verdi.

“İçgüvesi olcesen gız va. Yoksam başga gapıya...(Gediz-Simav ağzı. Romanla ilgisi yok.)

Oğlan konuşmaya başlıyor, kadın cevap veriyor ama nasıl söz ettikleri sonradan belli oluyor.

Haliyle anlatım bozukluğu meydana geliyor.

Roman teksini en ince ayrıntısına kadar inceleyip, gördüğü olumsuzlukları belirten ve “Yazmak için önce yazmayı öğrenmek gerekir,” diyen editörün şu konularda görüş belirtmemesi dikkatimi çekti.

Roman, üçüncü tekil kişi anlatımında ve A4 kağıdına dolu dolu yazımla iki yüz sayfa civarındaydı. Kitap olarak, beş yüz sayfayı bulacaktı. Amatör bir roman yazarı adayının bu büyüklükteki bir romanında elbette yazım ve anlatım hataları olacaktı. Bunların açığa çıkarılması, yazım kuralları konusunda yetersiz olduğumun bir kanıtıydı. Bunun sonucu, üniversitede eğitim görevlisi bir editörün “Yazmadan önce yazmayı öğrenmeniz gerekir,” eleştirisine yerden göğe kadar hak verdim. İlk başlardaki efelennemem utancını duydum...

Roman, yaşanmış ya da tasarlanmış olayların yazıya dökülmesinden ibaret değil. Kurgusu, öykülemesi, betimlemesi ve olayların örgüsü varı. Tabi, bir de yazma tekniği. (Okuyucuya soluk aldırma, göz yorgunluğunu giderme, dikkat toplama yerleri gibi.) Anlatımın, karakterlere biçilen rollere göre uyumu da çok önemli. (Çocuğa, çocukça yaklaşım gibi.) Romanın konusu hakkında editörün söz söyleme hakkı olmasa da görüş bildirmesini isterdim. Romanda, doksan dört kişiyle yüz yüze yaptığım çok çarpıcı istatistiki bir bilgi vardı. Kendilerini dar kalıplara hapsedmiş bazı edebiyatçılar-yazarlar- romanda bu tür dolaylı açıklama istemezler. Roman, bazı değer yargılarımıza aykırılıklar ihtiva ediyordu. Değerli editörden, bu iki konu hakkında da görüş ve tepki beklerdim. Bunları göremeyince gıyabında “Keşke bu yönde de eleştiri yapsaydı,” diyerek sitemde bulundum. Yazımda olduğu gibi bunlar hakkında da bilgilenmiş olur, ufukum genişlerdi.

Bir başka dikkatimi çeken konu da şu oldu. Beş yüz sayfalık bir kitap olacak roman testinin bir üniversite öğretim üyesi tarafından didik didik edilerek okunmasını, hatalara rağmen romanın “okunabilir” olmasına bağladım.

Yazmadan önce yazmayı iyi öğrenmek...

Bu yönlendirme, devamlı olarak kafamı meşgul etmeye başladı. Hele yatağa girdiğimde uykumu kaçırarak düzeyde, “yazmayı öğren” dercesine didikliyordu beynimi. Yazmayı öğrenmeye karar verdim. Hem de en iyi şekilde. Altmışına merdiven dayamak üzereyken, “Öğrenmenin yaşı yoktur,” deyimini, kendi hayatıma yansıtmaya yöneldim.

Roman, hikaye yazma konularını işleyen bir kitap buldum. Yabancı bir kaynaktan aktarıldığı belli olan kitap doyurucu gelmedi. İnternette bulduğum bilgiler de pek yeterli değildi. Türk Dil Kurumu sitesiyle karşılaştım. Bu kurumu Atatürk’ün kurduğunu biliyordum ama içeriğinden fazla haberim yoktu. Cahilliğimden utandım. Yazmanın asıl kaynağını bulunca bayağı bir sevindim. Öğrenme heyecanıyla “Yazım Kılavuzu” bölümünü adeta hatim ettim. Çalışma odamdaki, yıllar önce bir gazetenin kupan

karşılığı dağıttığı yirmi dört ciltlik "Büyük Larousse " ansiklopedisiyle karşılaştırma yaparak yazım kurallarıyla ilgili bilgilerin en doğrusunu öğreniyordum. Dikkatimi örnek yazılar çekiyordu. Cumhuriyetin çeyrek ve orta dönemlerindeki yazarların başta gelen özellikleri, imla kurallarına titizlikle uymaları ve konuşulan Türkçe sözcüklere ağırlık vermeleriydi... Günler aylar geçtikçe, internette de yazım kurallarıyla ilgili yazılar artıyor, Türk Dil Kurumu sayfalarına yeni bilgiler ekleniyordu.

En iyi öğrenme yollarından birisi olan araştırma ve uygulamayı hayata geçirmeye karar verdim. Türk Dil Kurumu sitesi, Büyük Larousse, internet ve dünya çapında ün yapmış kitaplarda yaptığım araştırmaların ortak noktalarını birleştirerek öze dayalı, "YAZIM, KÜLTÜR; YAZIN, SANATTIR " adlı bir dosya hazırladım. Büyük harflerin kullanıldığı yerlerden başlayıp, anlatım bozukluklarından çıktım. Yazma, uygulamalı bir öğretim olduğu için her bir şeyi daha iyi kavriyorsun. Bunun sonucu, sözcük dağarcığım büyüdü. Gözaltı, akşamüstü gibi bitişik yazılan birleşik sözcüklerin neden öyle yazıldıklarını tam olarak anladım. Ağrı Dağı, Çanakkale Boğazı gibi yazımlarda, bazı dağ ve boğaz sözcüklerin neden büyük harfle başladığını iyi öğrendim. Anlatım bozuk-luğunun püf noktaları belirledim. Anlatımın, konuşulan dilden ve anlaşılır olması, süsten ve söz cambazlığından uzak durulması, az sözle çok şeyin anlatılması (Baştaki resim örneği.) gibi anlatım özelliklerini özümstedim. Araştırma sonrası, edebiyatın çok geniş bir derya olduğunu anladım. Bilgi dağarcığımın bu deryada bir kum tanesi büyüklüğünde bile olmadığını fark ettim. Buna rağmen, edebi bir aydınlığa girdiğime inandım. Bunun sonucu olmalı ki, araştırmalı çalışmalarım sırasında, açıklamasına denk gelmediğim bir yazım kuralı ayrıntısını tespit ettim.

Devamı haftaya

Veysel Başer